WAT IS HIER NODIG?
KROTTENWIJK ARIBA - DOCENTENDEEL

Met weinig geld een armoedige wijk in een grote stad verbeteren, hoe doe je dat? Daarover gaat deze opdracht. Slums, favela's, shanty towns, squatters en sloppenwijken zijn er in soorten en maten, maar waarom is het zo moeilijk ze te voorzien van basisvoorzieningen? Kan het ook anders? Over deze vragen leren leerlingen nadenken uitgaande van een denkbeeldige situatie in een krottenwijk genaamd Ariba. Daarbij moeten ze zelf aan de slag.

- Deze opdracht sluit goed aan bij het thema arm en rijk dat in verschillende leerjaren en schooltypen bij aardrijkskunde aan de orde komt.
- Deze opdracht sluit nauw aan bij doel nummer 11 van de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Daarin staat onder meer: "*Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veillige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren",* zie https://www.sdgnederland.nl/sdgs-2/doel-11-veilige-en-duurzame-steden/
- Deze opdracht is geschreven voor het voortgezet onderwijs. Afhankelijk van de het niveau van de leerlingen en de voorkennis van de leerlingen kan deze opdracht moeilijker of gemakkelijk worden gemaakt.
- Deze opdracht bestaat uit een docentendeel en een leerlingendeel en kost anderhalf of twee uur, maar dat hangt natuurlijk mede af van hoe uitgebreid de opdracht ingeleid en nabesproken wordt.

Het oorspronkelijke idee voor deze opdracht komt uit het boek 'More Thinking Through Geography' van Adam Nichols en David Kinninment uit 2001. Die opdracht is in 2004 door Joop van der Schee en Leon Vankan omgewerkt naar een Nederlandse versie en in 2021 door hen gemoderniseerd voor deze digitale versie.

Hieronder wordt in vier stappen uitgelegd hoe deze opdracht gedaan kan worden. Doelen, voorbereiding, instructie en nabespreking komen aan de orde. Tot slot worden kort varianten op deze opdracht aangegeven en hoe een dergelijke opdracht zelf te maken is.

1. Doelen

Vakinhoudelijke doelen van deze opdracht zijn:
- Leerlingen leren gemotiveerde keuzes bij de inrichting van een krottenwijk te maken.
- Leerlingen kunnen verklaren waarom het lastig is om de leefsituatie in krottenwijken structureel te verbeteren.
- Leerlingen vormen zich een mening over het ontstaan en de groei van krottenwijken.

Vakoverstijgende doelen van deze opdracht zijn:
- Leerlingen leren samen informatie te classificeren en te relateren.
- Leerlingen kunnen beschrijven hoe ingewikkeld besluitvormingsprocessen verlopen.

2. Voorbereiding

Leerlingen werken in groepjes van 2 tot 4 leerlingen. Kopieer voor elke groep bron 1 tot en met 4. Voor de beeldvorming is het goed om bij deze les een filmpje te laten zien van het leven in een krottenwijk bijvoorbeeld in Mexico City, Jakarta, Mumbai of Kaapstad.

3. Instructie

Help leerlingen met behulp van de foto van Dharavi in het leerlingendeel of als dat mogelijk is met een kort filmpje om zich een beeld te vormen van een krottenwijk. Activeer de aanwezige voorkennis van leerlingen over krottenwijken aan de hand van de vraag over kenmerken van krottenwijken (zie het begin van het leerlingendeel) en vragen bij de foto van Dharavi als “hoe kun je de woonwijk die je ziet beschrijven?” en “waarom gaan mensen hier wonen?”

Start de opdracht daarna met:

> “Je bent samen met enkele medeleerlingen door de bewoners van de denkbeeldige krottenwijk Ariba uitgekozen om een plan te maken om de leefomstandigheden in Ariba te verbeteren. Een internationale organisatie heeft een bedrag van € 200.000 ter beschikking gesteld voor dit jaar om Ariba te verbeteren. Ook is er € 200.000 voor het volgend jaar. De vraag is hoe jullie dat geld gaan besteden. Lees de bijgevoegde informatie, bespreek het in je groep en maak een plan. Gebruik het bovenste deel van formulier 4 om je keuze als groep in op te schrijven voor jaar 1 en het onderste deel voor jaar 2”.

Voor de eerste ronde begint is het goed de leerlingen op twee zaken te wijzen:

- Een eenmaal aangelegde voorziening (zoals een waterkraan) blijft ook het tweede jaar.
- Een gezondheidscentrum en een kliniek zijn inclusief het benodigde personeel.

Geef leerlingen 20 à 30 minuten per ronde.

U kunt ervoor kiezen de leerlingen de planning van de verbeteringen in Ariba in jaar 1 en jaar 2 achterelkaar te laten doen en pas daarna alles te bespreken gebruik makend van de vragen die in de paragraaf nabespreking hieronder staan.

OF

U kunt ervoor kiezen na de eerste ronde van jaar 1 de uitkomsten eerst na te bespreken voordat de leerlingen aan jaar 2 (de tweede ronde) beginnen. Leerlingen die snel klaar zijn met de eerste ronde geeft u alvast enkele nabesprekingsvragen om in hun groepje over na te denken en een antwoord op te geven. Voor de nabespreking kunt u gebruik maken van de inhoudelijke en procesgerichte vragen die hieronder in de paragraaf ‘nabespreking’ staan.

De tweede ronde gaat over het tweede jaar waarin er voor Ariba weer € 200.000 euro beschikbaar is. De opdracht luidt:

> “We zijn een jaar verder. De internationale organisatie die vorig jaar een bedrag van € 200.000 ter beschikking gesteld heeft om Ariba te verbeteren doet dit ook in het 2^{e} jaar. De vraag is weer hoe jullie dat geld gaan besteden. Maak een plan. Gebruik het onderste deel van formulier 4 om je keuze als groep in op te schrijven. Let echter op: Er is in het tweede jaar een tegenvaller waar je rekening mee moet houden: het

stadsbestuur heeft in het eerste jaar op het gebied van gezondheid en onderwijs nog niets gedaan!".

Desgewenst kan de docent naar eigen keuze het spel aan het begin van de tweede ronde nog spannender en complexer maken door één of meer bijzondere ontwikkelingen mee te delen, bijvoorbeeld:

- Alle verbeteringen in bron 3 zijn door inflatie in het 2e jaar 10% duurder geworden.
- De elektriciteitsgenerator is aan het eind van het eerste jaar kapotgegaan.
- Door een natuurramp is de helft van het rioolsysteem verwoest.
- De omzet van de naast Ariba gelegen fabriek loopt door concurrentie uit een ander land terug en de helft van het personeel wordt binnenkort ontslagen.

In de nabespreking van de tweede ronde (2e jaar) kunt u met de leerlingen verschillen en overeenkomsten van het eerste en twee jaar vergelijken en proberen te duiden. Verder kunt u ook met de leerlingen in gesprek over wat je leert van deze opdracht en daarbij de transfergerichte vragen gebruiken die hieronder in de paragraaf 'nabespreking' staan.

4. Nabespreking

Neem ruim de tijd voor de nabespreking en ga zowel in op de inhoud als op het proces.

Mogelijke inhoudelijke discussievragen zijn:

- Wat vindt jouw groep dat er moet gebeuren en hoe?
- Zijn er groepen die daar heel anders over denken en waarom?

Belangrijk bij de vakinhoudelijke discussie is om niet op het lokale niveau te blijven steken, maar ook het regionale, nationale en mondiale niveau erbij te betrekken. Als verschillende ruimtelijke niveaus in de beschouwing betrokken worden kan een goed beeld van de situatie verkregen worden. Mogelijke vragen zijn:

- Wat zou jij als inwoner van Ariba doen?
- Wat denk je dat het stadsbestuur van Ariba zal vinden?
- Hoe denk je dat internationale organisaties over Ariba denken?

Op internet is heel wat te vinden over shanty towns en slums en over sites & services projecten, zie bijvoorbeeld https://www.citiesalliance.org/themes/slums-and-slum-upgrading. Interessant en motiverend is ook om bewoners van sloppenwijken aan het woord te laten, zie www.sdinederland.nl.

Procesgerichte vragen zijn:

- Hoe heeft jouw groep het probleem aangepakt?
- Hebben andere groepen het anders aangepakt en waarom?
- Welke problemen zijn jullie bij je aanpak tegengekomen?
- Zou je het volgende keer anders aanpakken?

- Bespreek om transfer van het geleerde te bevorderen na de proces- en productevaluatie ook wat leerlingen van deze opdracht leren voor andere situaties. Een vraag die aan leerlingen gesteld kan worden is: Ken je een situatie die lijkt op die in Ariba?

Zaken die in een goed nagesprek aan de orde kunnen komen zijn:

- Het stellen van prioriteiten.
- Het nut van risicospreiding bij beperkte middelen.
- Het leren samen met anderen keuzes te maken en verantwoordelijkheid te dragen.
- Iets veranderen gaat vaak langzaam.
- Het leren kijken naar verschillende ruimtelijke niveaus.
- Het draait in de wereld vaak om welvaart versus welzijn, om belangenstrijd, om macht en onmacht.

Varianten en zelf maken

Met bovenbouwleerlingen havo/vwo kan de opdracht meer diepgang krijgen door leerlingen te vragen hun argumentatie te verantwoorden aan de hand van behandelde ontwikkelingstheorieën, zoals de centrum-periferie theorie.

Bovenbouwleerlingen zouden ook in een praktische opdracht of in een aardrijkskunde-geschiedenis profielwerkstuk kunnen onderzoeken in welke mate en tot wanneer sloppenwijken in Nederland bestonden, hoe ze verdwenen zijn en wat we daarvan kunnen leren voor sloppenwijken nu.
Auke van der Woud schreef een goed boek over sloppen in Nederland: *Koninkrijk vol sloppen. Achterbuurten en vuil in de 19e eeuw*. Op Kennislink staat een interview met Van der Woud waarin de vraag gesteld wordt: *In hoeverre kun je de favelas van de Derde wereld vergelijken met de Nederlandse sloppen van 1900?zie*
https://dekennisvannu.nl/site/artikel/Land-van-krotten-en-knechting/7981

Leerlingen kunnen ook uitgedaagd worden een dergelijk spel voor een lager leerjaar zelf te maken over een sloppenwijk.

Er zijn voorbeelden te over om varianten te bedenken op het hier gepresenteerde thema. Ruimtelijke planning is veelal een keuzeprobleem waarbij naast geld en macht ook waarden en normen belangrijk zijn. Dat geldt niet alleen bij de verbetering van slechte woonwijken, maar ook bij het verbeteren van voet- en fietspaden in een (Nederlandse) woonwijk, de aanleg van installaties voor de opwekking van duurzame energie en wat niet al.
Bij leren denken met aardrijkskunde gaat het om het kritisch leren verzamelen van informatie over mens en natuur in een bepaald gebied en over het afwegen van mogelijkheden en belangen teneinde een goede keuze te kunnen maken voor een leefbare en duurzame samenleving.